

СЕКЦІЯ 4 ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2021-41-9

УДК 330:502

Пойдин П.І.

аспірант відділу природно-техногенної та екологічної безпеки
ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9194-2487>
E-mail: petrpojdin@gmail.com

«РОЗУМНІ СЕКТОРИ» ЯК ЕФЕКТИВНА МОДЕЛЬ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті розглянуто існуючі наукові підходи до розуміння інституціоналізації екологічної безпеки, а також її головні складники. Дано розгорнуту характеристику «формальним» та «неформальним» інститутам, що покликані сприяти розвитку екологічно чистого довкілля. Визначено актуальні проблеми інституціонального забезпечення екологобезпечного розвитку в Україні. Вказано на особливості процесів децентралізації в Україні та принципи за якими утворюються об'єднанні територіальні громади, що вимагає докорінних змін у всіх сферах життя суспільства, у тому числі – екологічній. На основі аналізування передового досвіду США запропоновано авторську перспективну модель функціонування «розумних секторів» в Україні. Крім того, зазначено можливі етапи їх запуску у секторах економіки та роль даних утворень у загальній системі децентралізації. Використання «розумних секторів» є своєрідним кроком до посилення руху у напрямку збалансованого розвитку на основі плідної співпраці екологічних організацій формальної та неформальної направленості з бізнесом.

Ключові слова: екологічна безпека, децентралізація, інституціоналізація, «розумні сектори», об'єднанні територіальні громади.

Пойдин П.И. «УМНЫЕ СЕКТОРА» КАК ЭФФЕКТИВНАЯ МОДЕЛЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

В статье рассмотрены существующие научные подходы к пониманию институционализации экологической безопасности, а также ее главные составляющие. Дается развернутая характеристика «формальным» и «неформальным» институтам, которые призваны способствовать развитию экологически чистой окружающей среды. Определены актуальные проблемы институционального обеспечения экологически безопасного развития в Украине. Указано на особенности процессов децентрализации в Украине и принципы по которым образуются объединенные территориальные общины, требует коренных изменений во всех сферах жизни общества, в том числе – экологической. На основе анализа передового опыта США предложена авторская перспективная модель функционирования «умных секторов» в Украине. Кроме того, отмечено возможные этапы их запуска в секторах экономики и роль данных образований в общей системе децентрализации. Использование «умных секторов» является своеобразным шагом к усилению движения в направлении устойчивого развития на основе плодотворного сотрудничества экологических организаций формальной и неформальной направленности с бизнесом.

Ключевые слова: экологическая безопасность, децентрализация, институционализация, «умные сектора», объединенные территориальные общины.

Poidyn Petro. «SMART SECTORS» AS AN AFFECTIVE MODEL OF INSTITUTIONAL PERSPECTIVE OF ECOLOGICAL SAFETY OF UKRAINE UNDER CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

Environmental problems are becoming more acute. Consequently, there leave less possibilities of human existence. Due to this there is needed a qualitative solution. The article considers the scientific already existing approaches for understanding the institutionalization of environmental security. There are considered the main components of the latter. There has been given a detailed description of «formal» and «informal» institutions designed to promote an environmentally friendly environment. There are determined the actual problems of institutional support of ecological development in Ukraine. There are pointed out the peculiarities of decentralization processes in Ukraine, which requires radical amendments in all spheres of society, including ecological life. Additionally, there are mentioned the principles, according to which, united territorial communities are formed. Taking into account the analysis of the best practices of the USA, there is offered the author's perspective model of functioning of «smart sectors» in Ukraine. In addition, there have been indicated the possible stages of their launch in the sectors of the economy and the role of these entities in the overall decentralization system. Among the advantages of their usage there are followings: reviving cooperation of environmental control bodies with industries via regular meetings with their representatives; the possibility to make rapid integrated decisions within sectors of the economy concerning issues that have environmental significance; increasing transparency regarding environmental trends; faster process of implementing of reforms of sustainable development at the practical level; improvement of regulations with the participation of experts from bodies involved in environmental protection; increasing environmental management systems. The use of «smart sectors» is a kind of step towards strengthening the movement forward balanced development which is going to be based on fruitful cooperation of business structures of various level and environmental organizations of both formal and informal orientation.

Keywords: environmental security, decentralization, institutionalization, «smart sectors», united territorial communities.

Постановка проблеми. Сьогодні в умовах тотальної антропологізації нашої планети практично відсутні місця, які можна назвати екологічно чистими.

Постійне виникнення загроз з боку людства, щодо довкілля, свідчить про неможливість повного задоволення потреби в екологічній безпеці.

Серед сучасного різноманіття країн світу є ті, які стали на шлях «екологізації» економіки і ті, які ведуть споживацьке природокористування. Більшою мірою ступінь орієнтації на «озеленення економіки» залежить від економічного розвитку країни та її досвіду у запровадженні відповідних екологічних програм.

Україна є молодою державою територія якої свого часу зазнала впливу різних економічних укладів, що дало відповідні результати як позитивні так і негативні. Серед останніх неабияке значення мають екологічні проблеми, які породжують дисбаланс на шляху до сталого розвитку. Водночас це спонукає до невпинного пошуку шляхів, які максимально могли б досягти поставлених цілей щодо гарантування екологічної безпеки сьогодні та на перспективу. Процеси децентралізації загострюють потребу у трансформації існуючого інституціонального середовища, що покликано гарантувати екологічну безпеку. Якість задоволення означеної потреби безпосередньо впливає на якість прийнятих управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інституціоналізації екологічної безпеки та шляхи її удосконалення має значний науковий доробок таких вчених як: Г. Дубіщев, С. Лутковська, Г. Обиход, Г. Шарий, І. Шевченко та ін. Проте, не дивлячись на значну кількість досліджень невирішеним залишається питання ефективної взаємодії між владними органами, організаціями, які покликані охороняти довкілля та бізнесом, що потребує створення ефективного інституціонального середовища.

Мета статті: вивчення існуючої системи інституціонально забезпечення екологічної безпеки в Україні; дослідження особливості функціонування «розумних секторів» («Smart sectors») у США; розробка теоретичної моделі функціонування «розумних секторів» в Україні виходячи з вітчизняних реалій.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Забезпечення умов екологічно безпечного розвитку потребує реалізації завдань на різних рівнях організації території: від локального до глобального. Це завдання інститутів та інституцій захисту навколишнього природного середовища.

З позиції Лутковської С., «Інституціоналізація є сукупністю науково обґрунтованих (і закріплених) положень, згідно з якими реалізується процес суспільних явищ, тобто перетворення їх на певні упорядковані структури, системи дій. Досягнення визначених параметрів рівня екологічної безпеки вирішальним чином залежить від об'єктивно діючої інституціональної системи, що забезпечує створення й функціонування взаємозалежних форм і методів економічного й адміністративного управління, реалізацію програм взаємопов'язаного екологічного й соціально-економічного розвитку та дає змогу уникати суб'єктивних рішень щодо їх зміни (зниження фінансування, реструктуризація й необґрунтований розподіл ресурсів) у процесі виконання» [1].

На разі Україна має велику кількість державних та недержавних структур, які виконують роль інститутів, що приймають рішення, які так чи інакше мають направленість на досягнення екологічної безпеки. Проте амбіції і декларування цілей не завжди відповідають реальним дієвим програмам. Можемо виділити наступні причини такого явища:

- нездатність системи інституціонального гарантування безпеки задовольнити сучасні виклики, що пов'язано передусім із декларативним характером існування її окремих елементів та, відповідно, ухвалення ними рішень;

- відсутність ефективної комунікації та колаборації між усіма інституціональними рівнями;

- нестача ефективної взаємодії між урядовими структурами та приватними організаціями, які мають на меті підвищення рівня екологізації суспільства;

- низька залученість бізнесу у природоохоронній діяльності, що зумовлено, зокрема, незацікавленістю приватних структур через невідповідність екологізації виробництва, а також відсутністю знань про вигоди, які можна отримати в результаті реалізації екологічних проектів;

- недостатня кількість організацій, які займалися б просвітою широких верств населення з метою виховання екологічного мислення, а також таких, які б могли пропагувати його серед бізнес-структур;

- низький рівень розвитку інфраструктури, яка б на практичному рівні задовольнила потреби у гарантуванні екологічної безпеки від житлово-комунального рівня та рівня бізнес-структур до загальнодержавного;

Наведені пункти зумовлюють необхідність подальших наукових розробок з прикладним значенням у цій галузі.

Щодо загального процесу розвитку інституціонального забезпечення екологічної безпеки, тут можна виокремити такі етапи:

- поява безпекової потреби, що задовольняється в результаті спільної діяльності, яка покликана запобігти ризикам та загрозам, чи подолати наслідки, викликані неконтрольованою діяльністю суб'єктів природокористування;

- формування цілей для досягнення безпеки та на основі цього створення відповідної нормативно правової бази як стартового пункту для їхньої реалізації та появи відповідних інститутів;

- реалізація задекларованих програм у галузі екологічної безпеки та формування системи відповідальності за недотримання вимог через застосування відповідних санкцій до суб'єктів цих правовідносин [2].

Зважаючи на наведені етапи, логічним продовженням має стати новий період формування інституціонального поля, метою якого буде формування умов для унеможливлення появи ситуацій екологічної небезпеки. Важливо також реалізувати принцип «забруднювач платить» через популяризацію і впровадження превентивних заходів відповідними інститутами на всіх просторових рівнях екологічної безпеки.

На думку вченої Г. Обиход, «процес інституціоналізації триває до створення, згідно з нормами і правилами, чіткої статусно-рольової структури, соціально підтриманої більшістю його учасників. Складові цієї структури можуть змінюватися і модифікуватися у часі під впливом трансформаційних процесів, однак жодне сучасне суспільство не може існувати без інституціоналізації, без формування інститутів, які є символами порядку та організованості» [3].

На сьогодні система інституційного забезпечення екологічної безпеки складається з таких частин:

- інституційно-організаційна передбачає систему інститутів (органів влади різних рівнів та організацій, які займаються природоохоронною діяльністю), що забезпечують формування та реалізацію заходів, пов'язаних із гарантуванням екологічно безпечного розвитку в межах державної екологічної політики;

- інституційно-правова – система правового режиму, який діє в певній країні та її адміністративно-територіальних одиницях у вигляді законів та інших актів, що мають юридичну силу в галузі гарантування екологічної безпеки. На сьогодні правове забезпечення є зоною найбільших змін, що в першу чергу пов'язано з євроінтеграційними проце-

сами та процесами децентралізації в нашій країні. Зміни нормативно-правового регулювання призводять до структурних зрушень у всіх векторах інституалізації;

– інституційно-інформаційна та кадрова – своєчасне забезпечення необхідною інформацією всіх інституційних рівнів про всі зміни у галузі екологічної безпеки; підготовка відповідних кадрів;

– інституційно-фінансова – передбачає забезпечення фінансовими ресурсами всього процесу інституалізації, залучення коштів та пошук каналів їх потрапляння для реалізації відповідних проектів у галузі екологічної безпеки [1–4].

Кожен зазначений складник має певну автономію, але водночас всі вони є взаємозалежними та взаємопов'язаними, що в цілому складає єдину систему інституціонування екологічної безпеки в рамках держави (рис. 1).

До інститутів, які покликані забезпечити екологобезпечний розвиток, виокремлюють дві групи.

Першу «офіційну» групу складають: державні інститути різних рівнів, які представляють відповідні органи влади; юридичні та фізичні особи, що займаються підприємницькою діяльністю; науково-освітні установи а також громадські організації. Всі ці згадані інститути формуються у регламентованому законом порядку відповідними органами влад. Систему цієї групи інститутів представлено на рис. 2.

Другу «неофіційну» групу формують саморегульовані інститути до створення яких не мають відношення безпосередньо органи влади. Як правило ці організації виступають незалежними експертами які

Рис. 1. Складові інституалізації екологічної безпеки

Джерело: укладено автором на основі [1–4]

здійснюють експертизу, моніторинг, аудит, сертифікацію, ліцензування екологічного змісту а також розробку екологічних норм та нормативів, прогнозів національного розвитку та ін. Виходячи з зазначеного ми можемо говорити про те що ці організації здійснюють триєдину функцію розробка-реалізація-контроль екологічних проектів [1; 4].

Від функціонування згаданих державних інститутів, які покликані реалізувати Стратегію Національної екологічної політики, безпосередньо залежить процес забезпечення екологічної безпеки на вертикальному рівні.

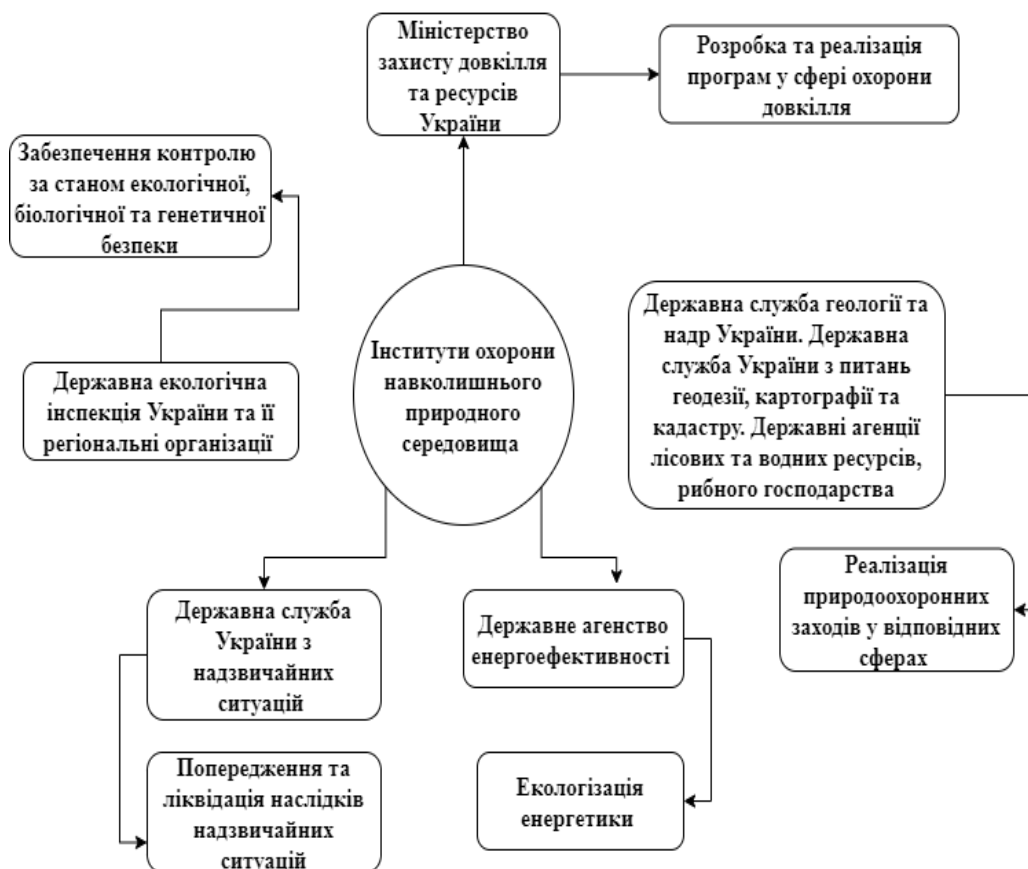

Рис. 2. Структура інституціонального забезпечення екологічної безпеки на рівні екологічної політики

Джерело: укладено автором на основі [4]

Прикладами другої групи можуть бути громадські організації та об'єднання природоохоронного спрямування, що мають на меті контролювати екологічні процеси «з низу». Як правило, вони виконують організаційну та контролюючу функцію. Серед них найбільш відомі такі: «Екодія» (основна діяльність у галузі енергозбереження та боротьби зі зміною клімату), «Екологія – право людини» (юридична підтримка з екологічних питань), «Національний екологічний центр України» (екосистемний підхід під час управління водними ресурсами), «Всеукраїнська екологічна ліга» (громадський контроль за дотриманням природоохоронного законодавства), «Жива Планета» (екологічне маркування), еко клуб «Зелена Хвиля» (наукова та освітня робота у природоохоронній галузі), Українська екологічна асоціація «Зелений світ» (комплексне розв'язання екологічних проблем, зокрема в ОТГ) тощо [4–10].

Діяльність згаданих організацій гарантує існування горизонтального рівня інституційного забезпечення, який переважно виконує виконавчі, контролюючі та рекомендаційні функції.

Реалізація повноцінного інституційного забезпечення можлива тільки тоді, коли сама інституційна система є гнучкою і відповідає передусім територіальним особливостям організації території.

Зміни, які відбуваються в Україні у процесі децентралізації, презентували новий АТУ, особливостями якого є укрупнення районів, з 490 до 136, і поява нових адміністративних утворень – об'єднаних територіальних громад 1469, до 2020 року 11 694 [11].

Процес децентралізації забезпечує зростання повноважень об'єднаних територіальних громад, що, своєю чергою, повинно сприяти формуванню стійкої системи розвитку території в економічному, соціальному та екологічному напрямку на місцевому рівні.

Державні та регіональні інституціональні переворотення генерують проведення ефективних реформ: адміністративно-територіальної, економічної, земельної та інших взаємопов'язаних трансформацій суспільства, зокрема політико-правових [12; 13].

Головним документом, на основі якого розпочався процес реформ, є «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [14]. від 1 квітня 2014 року. У меті документу зазначено, що Концепція передбачає визначення механізмів та термінів реформування місцевого самоврядування, а також становлення інститутів прямого народовладдя тощо. Серед принципів реформування місцевого самоврядування, які становлять особливий інтерес, – принцип субсидіарності та принцип сталого розвитку територій.

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» [15] надає правове підґрунтя та визнає правові умови співробітництва ОТГ у галузі спільних інтересів на основі реалізації спільних проектів.

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [16] установлює порядок добровільного об'єднання громадян, його принципи та суб'єктів таких правовідносин.

Наведені НПА створюють правову основу для появи змін у всіх суспільних галузях, зокрема в галузі інституціонування екологічної безпеки на місцевому рівні. Визначаємо такі недоліки цих документів:

- відсутність конкретних механізмів громадського контролю як ключового складника в розбудові громадянського суспільства;
- невизначеність чітких фінансових механізмів інституціонування забезпечення (увага тільки на бюджетні ресурси без приватної ініціативи);

- рекомендаційний характер участі жителів громади у здійсненні муніципальної політики.

Проблемним моментом на сучасному етапі децентралізації є також і неузгодженість окремих регуляторних процедур і нормативно-правових актів, якими керуються органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Тобто спостерігається певна невідповідність між діяльністю вищих інститутів (міністерств) і самих ОТГ у галузі місцевого самоврядування.

Розв'язання екологічних проблем – тривалий процес, а його результати відчутні не одразу. Тому під час розробки місцевих програм соціально-економічного розвитку територій включення екологічної складової визначає поведінку осіб, фірм та громадських організацій цих територій. Діяльність органів державної влади зосереджена на формальному закріпленні норм та правил, що прискорює зміни у суспільстві згідно із завданнями сталого розвитку та водночас контролює їх виконання [17, с. 33].

Кожна територіальна громада в Україні має свої специфічні умови розвитку, що з концепції екологічної безпеки повинно передбачати унікальні умови розвитку системи, яка здатна буде забезпечувати існуючий стан довкілля з перспективами його покращення у майбутньому. Відмінність у діяльності інститутів на території різних ОТГ зумовлена в першу чергу такими ознаками:

- ступенем існуючого рівня екологічної безпеки. Неможливо досягнути одночасно однакового рівня екологічної безпеки у всіх ОТГ, що передусім зумовлено різною промисловою активністю;

- географічне розташування ОТГ зумовлює відмінність у різних природних умовах, що, своєю чергою, може передбачати територіальні особливості природоохоронних програм;

- економічна активність території прямо пропорційно впливає на здатність фінансування заходів екологічного значення;

- вплив соціального фактору (ступінь екологічної зрілості населення, наявність екоактивістів, екологічних організацій тощо) має територіальні відмінності.

Удосконалення поточної системи інститутів та інституцій, які вирішують питання природоохоронного значення на загальнодержавному та місцевому рівні, є пріоритетним напрямком роботи, який потребує фундаментальних наукових досліджень на основі передового світового досвіду.

На сьогодні в Україні є потужна база теоретичних досліджень, які дають рекомендації щодо удосконалення інституціонального забезпечення. Багато проблем визначаються у тому, що між інститутами різних рівнів немає достатньої практичної взаємодії. Важливо наголосити також, що залучення приватних структур, передусім бізнесу, до питань довкілля в нашій країні має надзвичайно низький рівень, адже реалізація екологічних проектів не достатньо стимулюється з боку державних інститутів.

Виходячи з позиції необхідності комунікації між урядовими та неурядовими структурами у сфері екологічного розвитку задля досягнення позитивного ефекту, з розумінням необхідності економічної вигоди, доцільно запропонувати впровадження платформи взаємодії на прикладі «розумних секторів» у США.

Запровадження діяльності «розумних секторів» в Україні дасть можливість наблизити органи влади та громадські організації екологічного спрямування до реального сектору економіки з метою організації спільної діяльності у напрямку збереження довкілля та здоров'я населення.

Важливим моментом є створення та використання у цій програмі інструменту «миттєвого знімання території», це дасть можливість миттєво у реальному часі бачити стан економічних та екологічних показників за останні роки, що забезпечить ухвалення інтегральних рішень на основі спільних даних.

Тобто пропонуємо удосконалити інституалізацію через зміцнення взаємодії органів природоохоронного значення з секторами економіки, впровадивши «розумні сектори».

На сьогодні програма «розумні сектори» США поширена на такі галузі економіки: 1. Аерокосмічна. 2. Сільське господарство. 3. Автомобільна. 4. Цемент. 5. Хімічне виробництво. 6. Бетон. 7. Будівництво. 8. Електроніка та технології. 9. Лісове господарство, виробу з паперу та деревини. 10. Металургія. 11. Видобуток корисних копалин. 12. Нафта і газ. 13. Портове господарство. 14. Комунальні послуги та виробництво електроенергії.

Основою для співпраці є договір між ЕРА та торговими асоціаціями, які представляють відповідний сектор економіки

Для кожного «розумного» сектору ЕРА розробляє програму, яка передбачає обов'язкові пункти:

- наявність омбудсменів для служби в Агенції та різних програмних бюро;
- проведення освітніх екскурсій на сайтах та круглих столів під керівництвом ЕРА;
- аналізувати дані та давати поради щодо перспективних варіантів покращення навколишнього середовища;
- підтримувати змістовний, відкритий діалог з партнерами торгових асоціацій та їхніми екологічними комітетами;
- розробляти звіти, що відображають вплив кожного сектору на економіку та навколишнє середовище;

Команда «розумних секторів» оптимізує операції всередині Агенції та полегшує процедури ухвалення рішень, а також допомагає виконати розпорядження виконавчої влади щодо регуляторної реформи, енергетичної незалежності, впорядкування дозволів та перегляду основних нормативних актів [18].

Виходячи з цього, робимо висновок, що запровадження «розумних секторів» в Україні як нового інституту дасть такі переваги:

- поживлення співпраці органів екологічного контролю з галузями промисловості шляхом регулярних зустрічей з їхніми представниками;
- можливість ухвалення швидких інтегрованих рішень у секторах економіки щодо питань, які мають екологічний зміст;
- підвищення прозорості щодо екологічних тенденцій;
- швидший процес впровадження реформ сталого розвитку на практичному рівні;
- вдосконалення нормативних актів за участю експертів з органів, що займаються охороною довкілля;
- збільшення систем екологічного управління.

Першою організацією, яка повинна зазнати змін, має бути Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Саме тут доречно розмістити центральне управління «Розумних секторів», щоб надати їм загальнодержавного значення. Далі відповідні підрозділи таких секторів мають з'явитися на всіх адміністративно територіальних рівнях. Найнижчим рівнем можна передбачити створення «смарт секторів ОТГ». Кількість та різновиди секторів мають відповідати господарським особливостям територій. Важливо розуміти, що компетенція секто-

рів може виходити за межі тих чи інших адміністративно територіальних одиниць, якщо це буде економічно доцільним.

Для запуску «розумних секторів» в Україні необхідно:

- визначити систему показників для кожного сектору (економічних та екологічних), які будуть відображатися на спільній платформі у графі «знімок сектору»;
- зібрати необхідну статистичну та довідкову інформацію про сектор економіки, а також про нормативну екологічну базу, що регулює цей сектор. Інформація буде доступна на платформі у графі «загальна інформація про сектор»;
- підготувати необхідних кадрових спеціалістів по обміну: з кожним сектором економіки має працювати фахівець від Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України чи його регіональних організацій, котрий розуміє екологічні аспекти галузі та її діяльності відповідно до норм чинного законодавства. Відповідно, від представників галузей – представник, який буде розуміти економічні вигоди від реалізації екологічних проектів. Це прискорить ухвалення відповідних рішень безпосередньо у секторі бізнесу, від якого, власне, залежить фінансування як першочергової потреби для реалізації відповідних проектів.
- запровадити систему «моментальних знімків» – інструмент, котрий буде надавати екологічні та економічні дані про галузі, які беруть у ній участь з різних відкритих джерел з метою наочного спостереження результативності діяльності «розумних секторів», а також розробку стратегій покращення стану довкілля на майбутнє;
- підписати відповідні договори між компаніями, які представляють сектори економіки, з однієї сторони, та природоохоронними органами влади, з іншої.

Отже, впровадження «розумних секторів» стане кроком до посилення публічно-приватного партнерства у галузі ресурсозбереження та охорони довкілля, взявши на себе роль інституту, який буде формувати умови для такої взаємодії. Результатом діяльності щодо до екологічної безпеки має стати підвищення якості показників довкілля та уникнення можливості їх погіршення у майбутньому.

Запуск програми «розумні сектори» в Україні доречно провести в певні етапи: 1-й етап: реалізація впровадження програми для галузей промисловості, які створюють найбільш шкідливі умови для довкілля та проживання населення, а саме: паливна та електроенергетика, металургія, хімічна, видобувна галузі; 2-й етап: старт програми для таких галузей, як-от: будівництво, машинобудування, легка та харчова промисловість сільське та лісове господарство;

Зміст і структура етапів може змінюватися залежно від умов, які складаються в Україні на момент ухвалення рішення про запуск програми.

Для запуску програми доцільно розуміти структуру «розумних секторів» (рис. 3).

Зазначена модель передбачає глибоку взаємодію в «розумних секторах» приватного та державного сектору на всіх рівнях просторової організації. Для досягнення максимального ефекту співпраці передбачається створення єдиної платформи взаємодії на основі використання інструменту «миттєвих знімків». Така онлайн-платформа зможе миттєво надавати необхідну інформацію про необхідні економічні та екологічні показники секторів економіки та приймати, що, свою чергою, забезпечить можливість

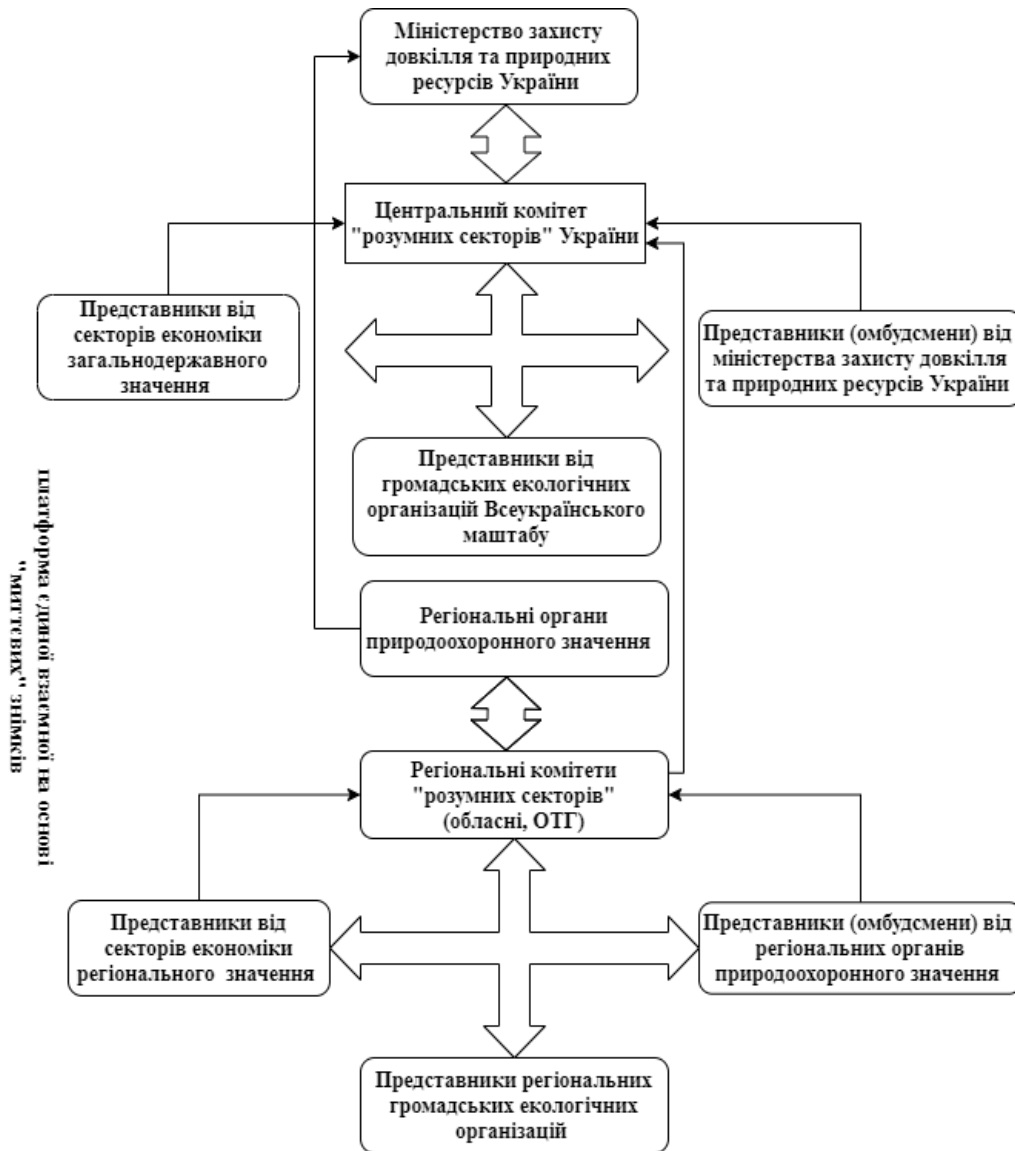

Рис. 3. Перспективна модель функціонування «розумних секторів» в Україні

Джерело: авторська розробка

ухвалювати стратегічні рішення з огляду на теперішній стан та перспективу впливу на довкілля.

Обов'язковою умовою існування «розумних секторів» в Україні є постійна відкрита звітність результатів їхньої діяльності [18].

Висновки. Аналізуючи вище сказане можна зробити висновки про те, що роль «розумних секторів» у загальному процесі децентралізації України полягає у такому:

- зважаючи на велику територію України – посилення взаємодії усіх її адмінідиниць, передусім ОТГ, на основі онлайн-платформи;

- спільна узгоджена діяльність державних органів влади усіх рівнів з секторами економіки спрямована на екологобезпечний розвиток;

- прозорість діяльності «розумних секторів» і прямий доступ членів громад до результатів їхньої діяльності;

- через спрощену систему взаємодії можливість швидшого отримання дозволів на економічну діяльність, особливо коли дозвіл необхідно отримати у центральних органах влади.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лутковська С.М. Інституціональне забезпечення модернізації системи екологічної безпеки в умовах трансформації економіки. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2020/17.pdf (дата звернення: 15.01.2021).
2. Лутковська С.М. Інституціональні підходи до модернізації системи екологічної безпеки в умовах забезпечення сталого розвитку. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-281-288> (дата звернення: 15.01.2021).
3. Шарий Г., Обиход Г., Дубіщев В. Методологічні аспекти інституціонального забезпечення сталого розвитку територій у контексті процесу децентралізації. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/163723/13-Sharyi.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.01.2021).
4. Ірина Шевченко Інституційне забезпечення екологічної політики в умовах децентралізації. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/163487/11-Shevchenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.01.2021).
5. Людина страшніша, ніж вулкан? Екодія. URL: https://ecoaction.org.ua/?gclid=Cj0KCQiAqo3-BRDoARIsAE5vnaKO6JTzr9dDBa2gDn6leXjavM7-LRQkqp2hVvY207fj40kOZ8vV5dYaAo91EALw_wcB (дата звернення: 15.01.2021).

6. Екологія право людини. URL: <http://epl.org.ua/nasha-diyalnist/> (дата звернення: 15.01.2021).
7. Офіційний сайт HELCY. URL: <https://necu.org.ua/diyalnist/> (дата звернення: 15.01.2021).
8. Всеукраїнська екологічна ліга: інформація про результати діяльності 2016–2017 років. URL: <http://www.ks-rda.gov.ua/documents/%D0%A2%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82.pdf> (дата звернення: 15.01.2021).
9. Сайт еко клубу «Зелена хвиля». URL: <https://ecoclubua.com/ekoklub-zelena-hvylya/> (дата звернення: 15.01.2021).
10. Українська екологічна асоціація «Зелений світ». URL: <http://www.zelenysvit.org.ua/?page=about> (дата звернення: 15.01.2021).
11. Карта нового АТУ. URL: <https://decentralization.gov.ua/admin/articles/12866.html?fbclid=IwAR1OHLmQnXf9zn7uhJzWOnDOtdsbpQ4JX47fN3I0bXSfZw00Lbq4LCX9pg> (дата звернення: 15.01.2021).
12. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування : наук. ред. В.С. Кравців ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2016. 264 с.
13. Структурні трансформації в національній економіці: проблеми діагностики та інституційного забезпечення: за ред. д.е.н., проф. А.Ф. Мельник. Тернопіль : ТНЕУ, 2012. 175 с.
14. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8> (дата звернення: 15.01.2021).
15. Закон України Про співробітництво територіальних громад. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення: 15.01.2021).
16. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 15.01.2021).
17. Обиход Г.О. Інституціоналізація екологічної безпеки в системі формування політики сталого розвитку [Текст] : дисертація на здобуття наукового ступеня д-ра економічних наук. Київ : НАНУ, 2017. 412 с.
18. Пойдин П.І. Удосконалення інституційних важелів екологобезпечного розвитку території в умовах децентралізації. URL: <http://ecos.kiev.ua/news/view/1032> (дата звернення: 15.01.2021).
3. Sharyj Gh., Obykhod Gh., Dubishhev V. (2019) «Metodologichni aspekty instytucionalnogo zabezpechennja stalogo rozvytku terytorij u konteksti procesu decentralizacii», 2019. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/163723/13-Sharyi.pdf?sequence=1> (accessed 15 January 2021).
4. Iryna Shevchenko Instytucijne zabezpechennja ekologhichnoji polityky v umovakh decentralizacii. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/163487/11-Shevchenko.pdf?sequence=1> (accessed 15 January 2021).
5. Ljudyna strashnisha, nizh vulkan? Ekodija. Available at: https://ecoaction.org.ua/?gclid=Cj0KCQiAqo3-BRDoARIsAE5vnaKO6JZtr9dDBa2gDn6leXj'avM7-LRQkqp2hVvY207fj40kOZ8v-V5dYaAo91EALw_wcB (accessed 15 January 2021).
6. Ekologhija pravo ljudyny. Available at: <http://epl.org.ua/nasha-diyalnist/> (accessed 15 January 2021).
7. Oficijnyj sait NECU. Available at: <https://necu.org.ua/diyalnist/> (accessed 15 January 2021).
8. Vseukrajinsjka ekologhichna ligha: informacija pro rezuljtaty dijajlnosti 2016–2017 rokiv. Available at: <http://www.ks-rda.gov.ua/documents> (accessed 15 January 2021).
9. Sajt ekoklubu «Zelena khvylya». Available at: <https://ecoclubua.com/ekoklub-zelena-hvylya/> (accessed 15 January 2021).
10. Ukrajinsjka ekologhichna asociacija «Zelenyj svit». Available at: <http://www.zelenysvit.org.ua/?page=about> (accessed 15 January 2021).
11. Karta novogho ATU. Available at: <https://decentralization.gov.ua/admin/articles/12866.html?fbclid=IwAR1OHLmQnXf9zn7uhJzWOnDOtdsbpQ4JX47fN3I0bXSfZw00Lbq4LCX9pg> (accessed 15 January 2021).
12. Administratyvno-terytorialnyj ustrij Ukrajiny: metodologichni osnovy ta praktyka reformuvannja: nauk. red. V.S. Kravciv; DU «Instytut regionalnykh doslidzhenj imeni M.I. Dolishnjogho NAN Ukrajiny». Lviv, 2016. 264 p. (in Ukrainian)
13. Strukturni transformacii v nacionalnij ekonomici: problemy diaghnostyky ta instytucijnogho zabezpechennja: za red. d.e.n., prof. A.F. Meljnyk. Ternopilj: TNEU, 2012. 175 p. (in Ukrainian)
14. Koncepcija reformuvannja miscevogho samovrjaduvannja ta terytorialnoji orghanizacii vlady v Ukraini. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8> (accessed 15 January 2021).
15. Zakon Ukrajiny Pro spivrobotnyctvo terytorialnykh ghromad. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (accessed 15 January 2021).
16. Zakon Ukrajiny «Pro dobroviljne objednannja terytorialnykh ghromad». Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (accessed 15 January 2021).
17. Obykhod Gh.O. (2017) Instytucionalizacija ekologhichnoji bezpeky v systemi formuvannja polityky stalogho rozvytku [Tekst]: dysertacija na zdobuttja naukovogho stupenja d-ra ekonomichnykh nauk / Gh.O. Obykhod. Kyiv: NANU, 412 p. (in Ukrainian)
18. Pojdyn P.I. Udokonalennja instytucijnnykh vazheliv ekologhobezpechnogho rozvytku terytoriji v umovakh decentralizacii. Available at: <http://ecos.kiev.ua/news/view/1032> (accessed 15 January 2021).

REFERENCES:

1. Lutkovsjka S.M. Inctytucionaljne zabezpechennja modernizacii systemy ekologhichnoji bezpeky v umovakh transformacii ekonomiky. Available at: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2020/17.pdf (accessed 15 January 2021).
2. Lutkovsjka S. M. Inctytucionaljni pidkhody do modernizacii systemy ekologhichnoji bezpeky v umovakh zabezpechennja stalogho rozvytku. Available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-281-288> (accessed 15 January 2021).

*Стаття надійшла до редакції 19.02.2021.
The article was received 19 February 2021.*